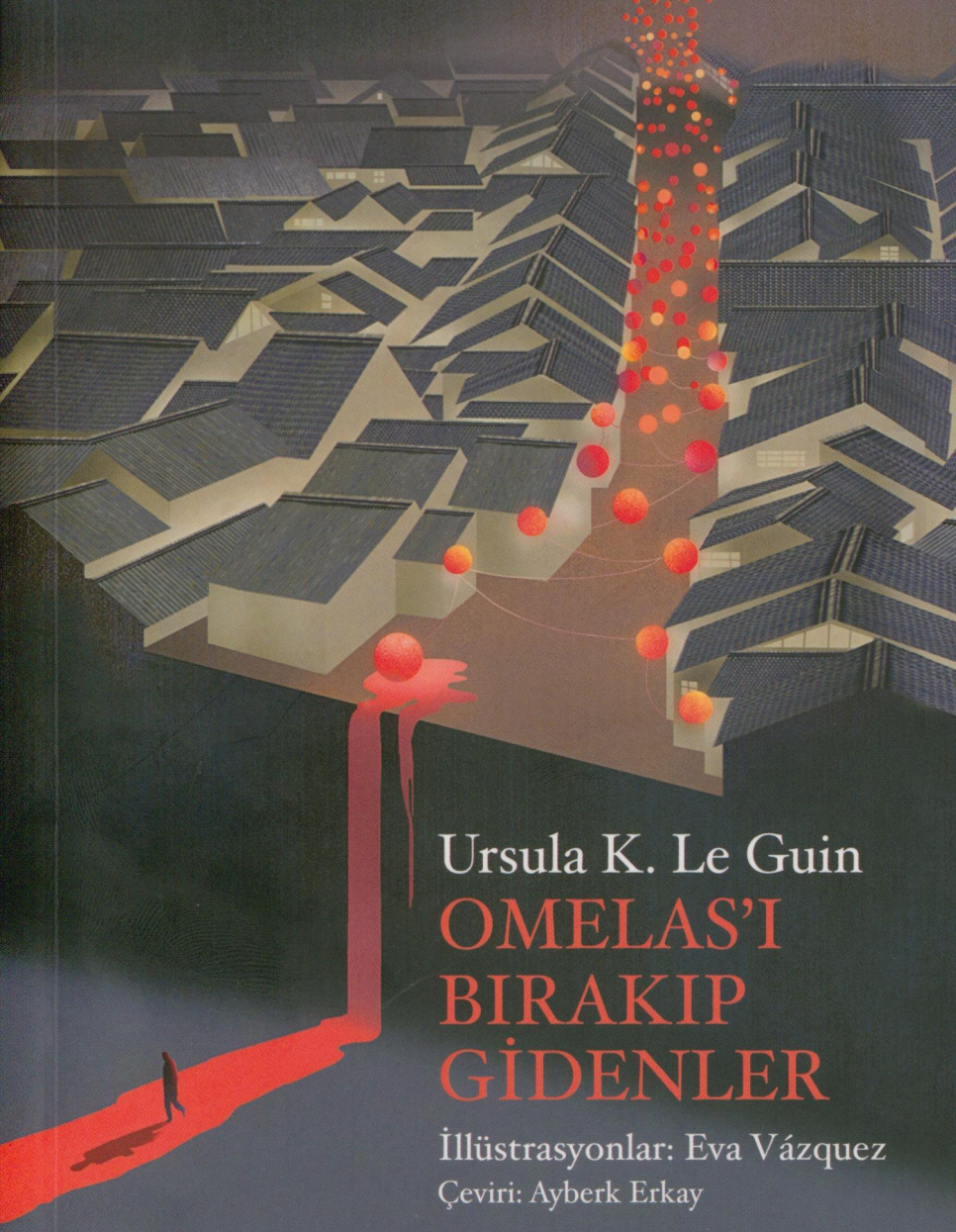

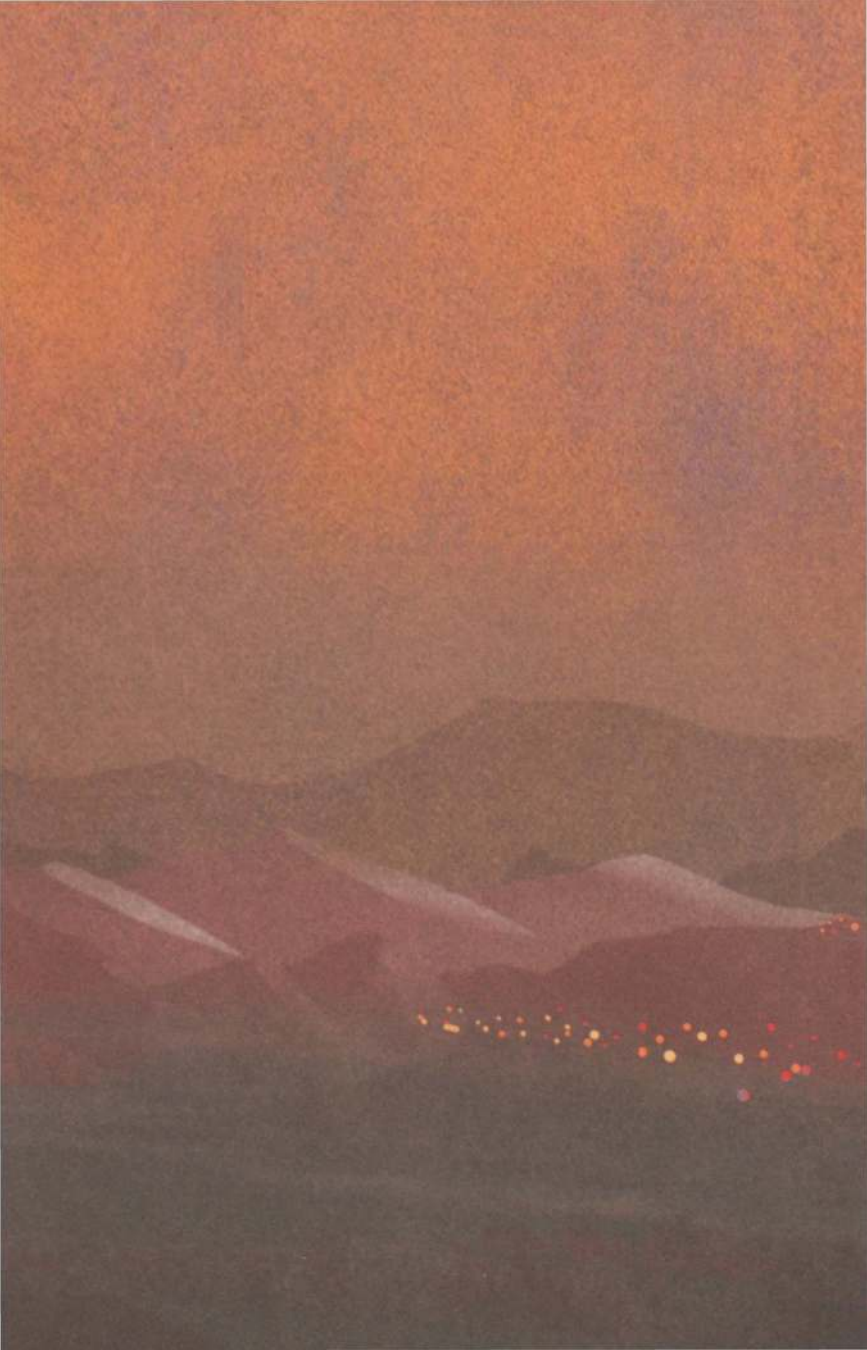
Ursula K. Le Guin

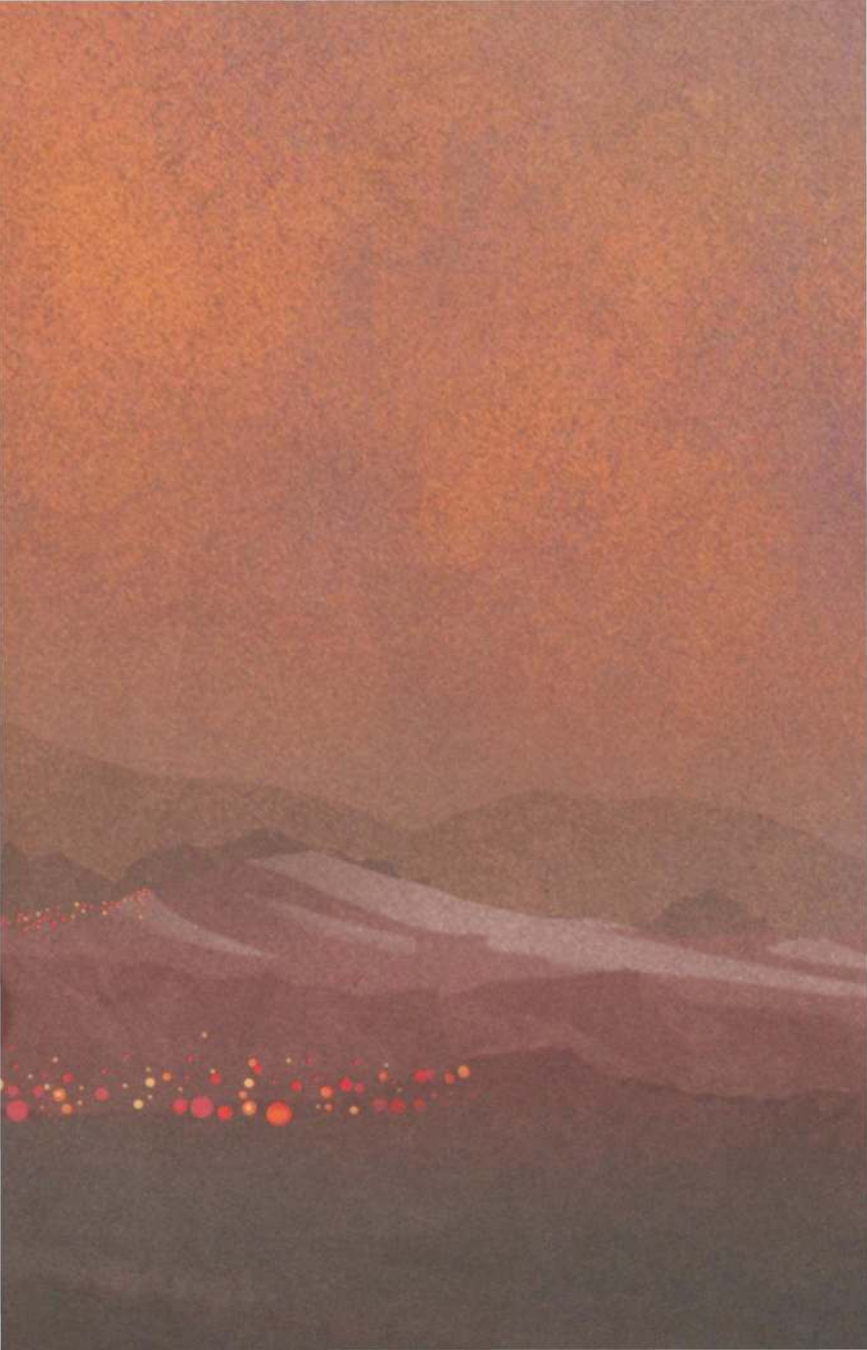
OMELAS'I BIRAKIP GİDENLER

İllüstrasyonlar: Eva Vázquez

Çeviri: Ayberk Erkay

inka

Ursula K. Le Guin

OMELAS'I BIRAKIP GİDENLER

Ursula K. Le Guin

OMELAS'I BIRAKIP GİDENLER

İllüstrasyonlar

Eva Vázquez

Çeviri

Ayberk Erkay

inka

Omelas'ı Bırakıp Gidenler
Ursula K. Le Guin

Orijinal Adı | *The Ones Who Walk Away From Omelas*

İnka Kitap | 30 | Edebiyat
Çeviren | Ayberk Erkay
Yayına Hazırlayan | Ahmet Öz
Kapak | Murat Özgül
Sayfa Düzeni | İnka Kitap

1. Baskı | Nisan 2026 (2000 adet)

ISBN | 978-625-98280-9-1

"The Ones Who Walk Away from Omelas" © 1973 by Ursula K. Le Guin.

Akcalı Telif Hakları Ajansı ve Ginger Clark Literary, LLC ile yapılan anlaşma temelinde yayımlanmıştır.

Yazarın manevi hakları saklı tutulmuştur.

Türkçe Yayın Hakkı © İnka Kitap, 2025.
Türkçe Çeviri Hakkı © Ayberk Erkay, 2025.

Illustrations © Eva Vázquez, 2022.
Bu kitaptaki illüstrasyonlar ilk olarak *Omelas'ı Bırakıp Gidenler*'in Nórdica Libros tarafından yayımlanan resimli İspanyolca baskısı için hazırlanmıştır. Türkçe yayın hakları, Oh!Books Literary Agency (İspanya) ve Kalem Ajans (Türkiye) aracılığıyla alınmıştır.

İNKA KİTAP
Osmanağa Mah. Halil Ethem Sok.
Yeğiner İş Merkezi A Blok No:32/28 Kadıköy/İstanbul
Tel: 0216 337 00 09
Yayıncı Sertifika No: 44966
inkakitap@gmail.com

Baskı ve Cilt | Vizyon Basımevi
Beylikdüzü OSB Mah. Orkide Cad. No: 1/Z 34520
Beylikdüzü/İstanbul (Tel: 0212 671 61 51)
Matbaa Sertifika No: 52098

Bu kitabın bütün hakları saklıdır. Yayıncının yazılı izni olmaksızın kısmen ya da tamamen ve hiçbir yolla çoğaltılamaz

Yaz Şenliği, deniz kıyısında ışıltılı kuleleriyle yükselen Omelas şehrine kırlangıçları havalandıran çan sesleriyle geldi. Limandaki gemilerin flamalarla süslü direk halatları göz kamaştırıyordu. Kırmızı çatılı, rengârenk duvarlı evlerin arasındaki sokaklardan, yosun kaplı bahçelerin içinden, caddeler boyunca uzanan ağaçların altından, büyük parkların ve kamu binalarının önünden tören alayları geçiyordu. Vakur ve ağırbaşlı alaylardı bazıları; leylak ve kül renkli uzun, kaskatı giysili ihtiyarlar, mağrur ustabaşılar, kucaklarında bebekleriyle, sohbet ederek yürüyen güleryüzlü, sakin kadınlar. Bazı sokaklardaysa müziğin temposu daha hızlıydı, gonglarla davulların titrek parıltısı eşlik ediyordu bu tempoya; yürümüyor dans ediyorlardı sanki. Çocuklar buldukları delikten aralara

giriyor; tiz çığlıkları, sokaktaki müzikle şarkıları aşıp gökte süzülen kırlangıçların yoluna çıkıyordu. Bütün alaylar, kıvrıla kıvrıla şehrin kuzeyine, genç oğlanlarla kızların ışıldayan güneşin altında çırılçıplak, ayakları, ayak bilekleri ve uzun, esnek kolları çamura batmış halde, sabırsız atlarını yarışa hazırladıkları Yeşil Çayırlar denilen geniş, sulak çayırın bulunduğu yöne doğru ilerliyorlardı. Atların koşumları yoktu, sadece gemsiz yularlar bağlanmıştı boyunlarına. Yeleleri gümüş, altın ve yeşil kurdelelerle örülmüştü. Burun deliklerini şişiriyor, toprağı döve döve dolaşıyor, birbirlerine caka satıyorlardı; müthiş coşkuluydular, ne de olsa törenlerimizi bizim kadar benimseyen yegâne hayvanlardır onlar. Ufukta, kuzeyde ve batıda, körfez boyunca uzanarak Omelas'ı yarı yarıya çevreleyen dağlar yükseliyordu. Sabah havası öylesine berraktı ki, On Sekiz Tepeler'in doruklarını halen taçlandıran karların, lacivert bir göğün altında kilometrelerce uzanan aydınlığın ötesinden, beyaz-altın rengi bir ateşle yanıp tutuştuğu görülüyordu. Cılız rüzgârın gücü, yarış parkurunu sınırlayan bayrakları ara

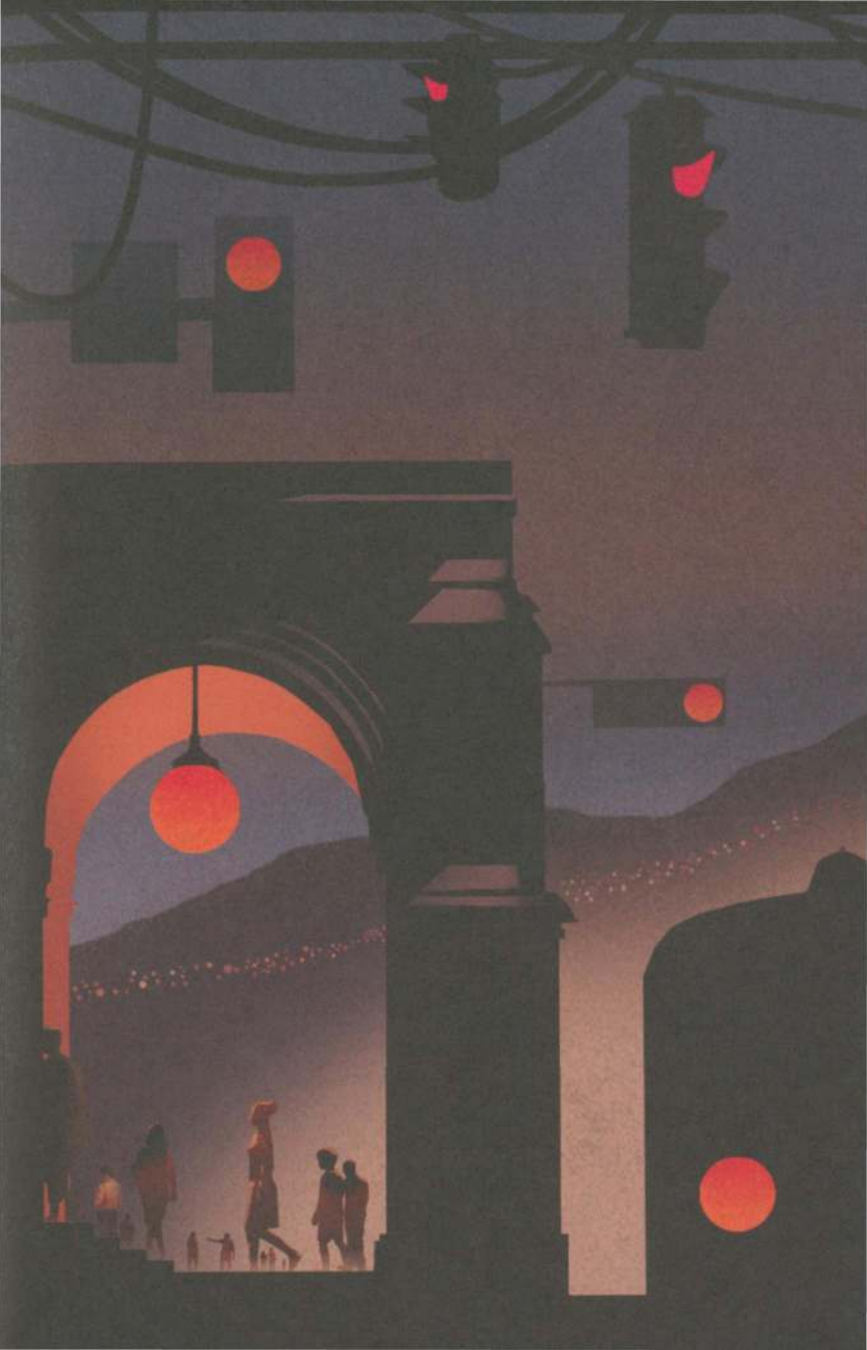
sıra şaklatıp dalgalandırmaya ancak yetiyordu. Geniş yeşil çayırlara tümüyle hâkim sessizliğin içindeyken, uzakta, şehrin sokaklarında kıvrılarak ilerleyen, sesi bir yakından bir uzaktan gelse de sürekli yakınlaşan müziği, arada bir dağılıp sonunda bir bütün halinde, kıvançla çalan çanların dev ezgisine katılan, havadaki bu hafif hoşluğun neşeli sesini duyabilirdiniz.

Neşeli, evet! Neşe nasıl tarif edilir ki? Omelas'ın yurttaşları nasıl anlatılır?

Mutlulardı ama basit insanlar da değillerdi, anlatabiliyor muyum? Bizse sevinç sözcüklerini pek kullanmıyoruz artık, malum. Bütün tebessümler eski çağlarda kaldı. Böyle bir tasvir okuyunca hemen bazı varsayımlarda bulunmaya meylediyoruz. Böyle bir tasvir okuyunca hemen bir Kral arıyor gözlerimiz; etrafında soylu şövalyeleriyle muhteşem bir aygırın sırtında ya da kaslı kölelerin taşıdığı altın bir tahtırevanda, yüce bir Kral. Ama kral yoktu Omelas'ta. Kılıç kullanmıyorlardı ve köleleri de yoktu. Barbar değillerdi. Hangi kurallara ya da yasalara uyuyorlardı bilmiyorum ama sanıyorum ki tuhaf bir biçimde

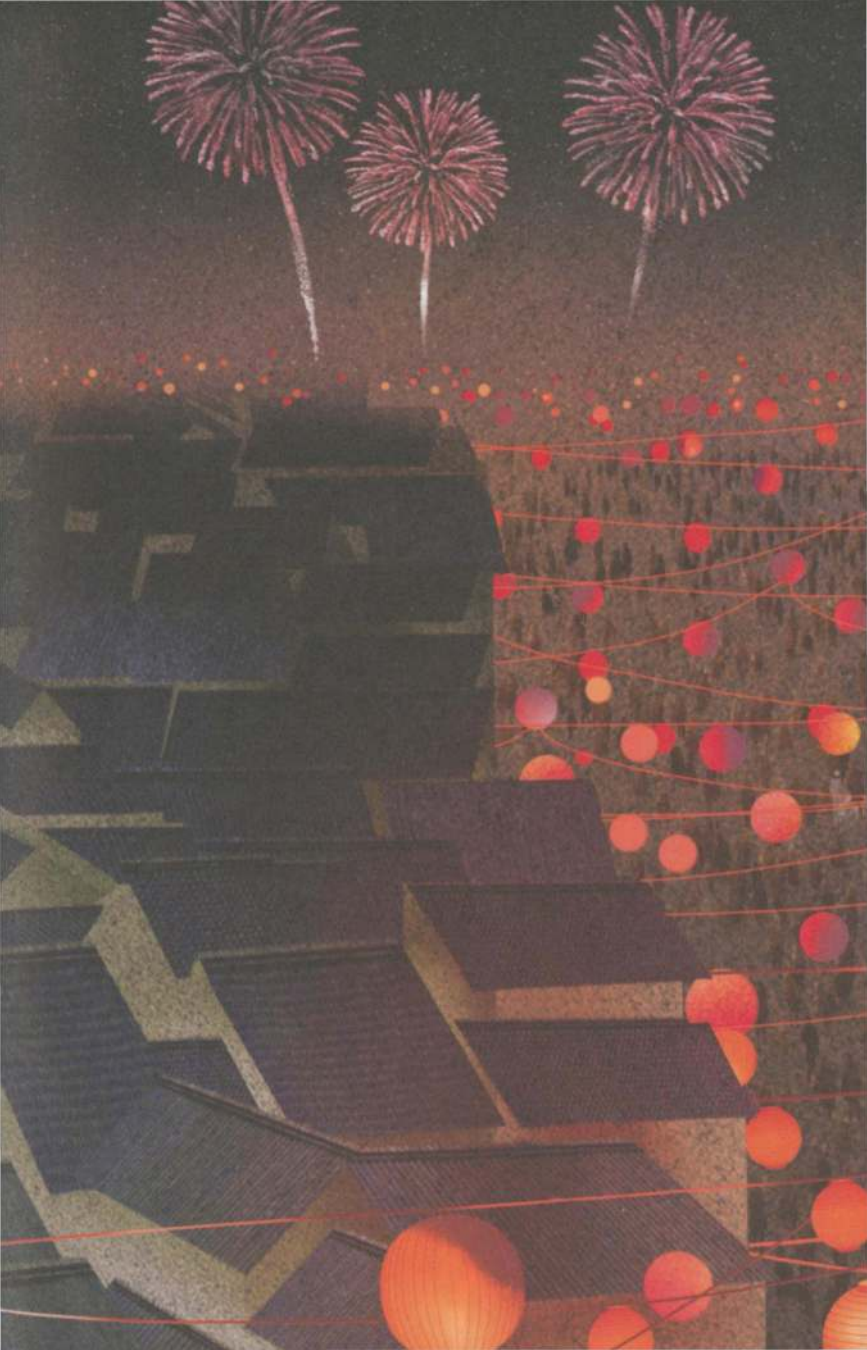
çok az sayıdaydılar. İşlerini monarşi ve kölelik olmadan gördükleri gibi, borsaya, reklamlara, gizli polise ve atom bombasına da hiç ihtiyaç duymamışlardı. Lakin tekrar ediyorum, basit insanlar değillerdi, mülayim çobanlar, soylu vahşiler, sıkıcı ütopyacılar değillerdi. Bizden daha az karmaşık da değillerdi. Ama mesele şu ki, mutluluğu aptalca bir şey sanmak gibi, ukalaların ve elit geçinenlerin aklına uyarak sürdürdüğümüz kötü bir alışkanlığımız var bizim. Sadece acı çekmenin entelektüel bir değeri vardır buna göre, sadece kötülük ilgi çekicidir. Sanatçının ihaneti de budur: Kötülüğün sıradan, acının müthiş sıkıcı olduğunu kabullenmeyi reddetmek. Yenemiyorsan, onlara katıl. Canını yaktıysa, tekrarla. Oysa acıyı yüceltmek, sevinci mahkûm etmektir; şiddeti benimsemek, geri kalan her şeyi yitirmektir. Gerçi neredeyse her şeyi yitirdik zaten; artık mutlu bir insanı tasvir edemiyoruz, hiçbir şeyi sevinçle kutlayamıyoruz? Size Omelas'ın insanlarını nasıl anlatabilirim? Saf, mutlu çocuklar değildi onlar; ama onların çocukları öyle, gerçekten mutlular. Sefil bir yaşam sürmemiş,

olgun, zeki ve tutkulu yetişkinlerdi. Adeta bir mucize! Keşke daha iyi tasvir edebilsem. Keşke sizi ikna edebilsem. Benim sözcüklerimle, evvel zaman içinde, çok uzaklarda var olmuş bir masallar ülkesini andırıyor Omelas, değil mi? Belki de en iyisi keyfinize göre düşleyip neticeye güvenmeniz, zira hepinizi memnun edemeyeceğim ortada. Teknoloji ne durumda, mesela? Bence ne sokaklarda araba var ne de havada helikopter; Omelas'ın insanları mutlu insanlar olduğuna göre bu da böyledir. Mutluluk, neyin zorunlu, neyin ne zorunlu ne de zararlı ve neyin zararlı olduğunun doğru biçimde ayrıştırılmasına dayanır. İkinci kategoriyi ele alırsak –konfor, lüks, bolluk vs. gibi zorunsuz ama zararsız şeyler– pekâlâ merkezî ısıtma sistemleri, metrolar, çamaşır makineleri, burada henüz icat edilmemiş olağanüstü araçlar, uçan lambalar, yakıtsız motorlar üretmiş, nezleye çare bile bulmuş olabilirler. Fakat hiçbiri olmayabilir de. Fark etmez. Orası size kalmış. Ben, kendi adıma, kıyı boyunca uzanan kasabalardan yola çıkan insanların çok hızlı küçük trenlerle ve çift katlı tramvaylarla

Şenlik'e günler kala Omelas'a gelmeye başladığını ve Omelas tren garının, muhteşem Çiftçi Pazarı'nın yanında yavan kalsa da, şehrin göze en hoş gelen binası olduğunu düşünmeye meylediyorum. Öte yandan, korkarım ki bazılarınız, trenlere rağmen, Omelas'ı fazla akıllı-uslu bulmayı sürdürüyor. Tebessümler, çanlar, tören alayları, atlar, ıyy. Durum buysa, lütfen bir orji ekleyin. Bu kadarı işinizi görecekse, sakın çekinmeyin. Biz ise gelin benim de ilk aklıma düşeni yapmayalım yine de ve önlerine çıkan ilk erkek ya da kadınla, sevgili ya da yabancıyla çiftleşmeye hazır, dökülen kanın tanrısallığında birleşmeyi arzulayan güzel, çırılçıplak rahip ve rahibelerin yarı esrik yarı ayık halde kapılarından süzüldüğü tapınaklar tasarlamayalım. Tapınak olmasın Omelas'ta, en azından içinde insan bulunan cinsten olmasın, böylesi daha iyi. Dine evet, rahiplere hayır. Çıplak güzeller-se, elbette etrafta dolaşıp kendilerini muhtaçların açlığına ve tenin coşkusuna kutsal bir sufle olarak sunabilirler. Onlar da katılsın alaylara. Davullar çiftleşenlerin başında gümbürdesin, arzunun zaferi gonglarla

ilan edilsin ve bu haz ritüellerinin tohumları herkesçe sevilip büyütülsün (ki yabana atılacak bir şey değildir bu). Bildiğim bir şey varsa, o da Omelas'ta suçluluk olmadığı. Peki ne olabilir? Başta, uyuşturucu da yoktur, diye düşünmüştüm ama yobazlık olur bu. Meraklısı için, *drooz*'un hafif ama kalıcı tatlılığı bir anda şehrin tüm sokaklarını sarabilir; *drooz* önce zihni ve kasları güçlü bir ışık ve parıltıyla kaplar, birkaç saat sonra insan gevşer, rüyalara dalar ve evrenin en gizli sırlarına, yegâne gizeme dair muhteşem görüntüleri izlerken akıl almaz bir cinsel haz yaşar; alışkanlık yapmaması da cabası. Daha mütevazı arzuları olanlar için bira da vardır sanıyorum. Peki ya başka, başka ne olabilir bu neşe şehrinde? Zafer coşkusu elbette, cesaretin kutlanması. Madem ki rahipler olmadan yapabiliyoruz, varsın askerler de olmasın. Başarılı bir katliamdan duyulan neşe, haklı bir neşe değildir; burada işimize yaramaz; korkunçtur ve değersizdir. Bir dış düşmana karşı değil, yaz mevsiminin görkeminde yeryüzündeki tüm insanlarla güzellikte ve haklılıkta birleşince hissedilen sınırsız ve cömert bir

gönül rahatlığı, asil ruhlu bir zafer: İşte budur Omelas'ın insanlarının göğsünü kabartan. Kutladıkları zafer, yaşamın zaferidir. Açıkçası, çoğunun *drooz* kullanmaya ihtiyaç duyduğunu da sanmıyorum.

Alayların çoğu Yeşil Çayırlar'a ulaştı bile. Kırmızı-mavi mutfak çadırlarından nefis yemek kokuları geliyor. Küçük çocukların şirin suratları yapış yapış; bir ihtiyarın ak sakalıysa lezzetli bir pastanın kırıntılarına mesken olmuş. Genç oğlanlarla kızlar atlarına bindiler, yarışın start çizgisinde toplanıyorlar. Ufak tefek, şişman, yaşlı bir kadın, sürekli gülen yüzüyle sepetinden çiçekler dağıtıyor ve uzun boylu yakışıklı delikanlılar da o çiçekleri alıp parıldayan saçlarına takıyorlar. Dokuz-on yaşlarında bir çocuk, kalabalığın kıyısında, tek başına oturmuş yere, flüt çalıyor. Önünden geçenler durup onu dinliyor, gülümsüyor ama konuşmuyorlar onunla, çünkü çocuk hiç bırakmıyor flüt çalmayı, onları da görmüyor, kömür gözleri şarkının tatlı büyüsüne kapılmış.

Bitirince yavaşça indiriyor flütü tutan ellerini.

Kısa süren bu özel sessizlik bir parolaymış gibi, tam o anda start çizgisine yakın çadırlardan bir

trompet sesi duyuluyor; buyurgan, hüzünlü, keskin bir ses. Atlar şaha kalkıyor, bazıları kişneyerek karşılık veriyor trompete. Ciddiyetleri yüzlerinden okunan genç sürücüler atlarının boyunlarını okşayıp "Sakin ol güzelim, sakin ol umudum..." diye fısıldayarak yatıştırıyorlar onları. Start çizgisinde yan yana dizilmeye başlıyor atlar. Yarış pisti boyunca uzanan kalabalık, rüzgârda salınan çimlerle, çiçeklerle dolu bir tarlayı andırıyor. Yaz Şenliği başladı.

İnanmadınız mı? Festival, şehir, neşe size inandırıcı gelmedi mi? Öyleyse size bir şey daha anlatayım.

Omelas'ın güzel kamu binalarından birinin bodrumunda ya da belki ferah, müstakil evlerinden birinin mahzeninde bir oda var. Tek kapısı kilitli, penceresi yok. Mahzenin öbür ucundan, örümcek ağlarıyla kaplı bir pencereden yansıyan incecik, tozlu bir ışık tahtaların arasındaki çatlaklardan içeri sızıyor. Bu küçük odanın bir köşesinde, paslı bir kovanın hemen yanında, leş kokulu, kirli fırçaları kurumuş bir çift süpürge duruyor. Yerler pis, dokununca hafif bir ıslaklık geliyor ele, mahzenlerde hep olduğu gibi. Oda

yaklaşık üç adım uzunluğunda, iki adım genişliğinde. Sıradan bir süpürge dolabı ya da kullanılmayan alet edevat odası. Odada bir çocuk oturuyor, yerde. Bir oğlan ya da kız çocuğu. Altı yaşında gösteriyor ama onuna yaklaştı. Zekâ geriliği var. Belki doğuştan, belki de korkudan, yetersiz beslenmeden ya da ilgisizlikten aptallaşmış. Kovayla süpürgelerin çaprazındaki köşede, yerde büzüşmüş oturuyor, burnunu karıştırıyor, arada bir ayak parmaklarıyla ya da cinsel organıyla oynuyor. Süpürgelerden korkuyor. Onları korkunç buluyor. Gözlerini kapatıyor ama süpürgelerin hâlâ orada durduğunu, kapının kilitli olduğunu ve kimsenin gelmeyeceğini biliyor. Kapı hep kilitli ve kimse gelmiyor; sadece bazen –çocukta zaman ya da süre algısı yok– kapı gıcırdayarak açılıyor ve eşikte biri ya da birileri görünüyor. Bazen içlerinden biri odaya girip çocuğu tekmeleyerek ayağa kaldırıyor. Ötekiler hiç yaklaşmıyor, onu korku ve tiksinti dolu gözlerle uzaktan izliyorlar. Yemek tasıyla su kâsesi çabucak dolduruluyor, kapı kilitleniyor, gözler kayboluyor. Eşikteki insanlar asla bir şey söylemiyor

ama gözünü dünyaya bu alet edevat odasında açmamış, gün ışığını ve annesinin sesini hatırlayabilen çocuk bazen konuşuyor. "İyi olacağım," diyor. "Lütfen çıkarın beni. İyi olacağım!" Asla cevap vermiyorlar. Çocuk, eskiden geceleri çığlık atıp yardım isterdi, göz pınarları kuruyuncaya kadar da ağlardı, fakat artık sadece inliyor, "eee-aah, aah-eee" gibi sesler çıkarıyor ve giderek az, daha az konuşuyor. O kadar zayıf ki bacaklarında et kalmamış; karnı sarkmış; günde yarım tas mısır lapası ve yağla yaşıyor. Çıplak. Sürekli dışkısının üzerinde oturduğundan kalçalarıyla baldırları iltihaplı yaralarla kaplı.

Herkes, bütün Omelas halkı onun orada olduğunu biliyor. Bazıları gelip görmüş, diğerleri orada olduğunu bilmekle yetiniyor. Hepsi onun orada olması gerektiğini biliyor. Bazıları nedenini anlıyor, bazıları anlamıyor ama hepsi, mutluluklarının, şehirlerinin güzelliğinin, dostluklarının sıcaklığının, çocuklarının sağlığının, âlimlerinin bilgeliğinin, ustalarının maharetinin, hatta hasatlarının bolluğunun ve mevsimlerinin şefkatinin bile tümüyle bu çocuğun korkunç ıstırabına bağlı olduğunu biliyor.

Bunu çocuklarına genellikle sekiz ile on iki yaşları arasında, anlayabilecek duruma geldiklerinde izah ediyorlar; çocuğu görmeye gelenlerin çoğu da gençler oluyor, sık sık bir yetişkin de uğruyor yanına, sonra tekrar geliyor. Onlara ne kadar iyi izah edilmiş olursa olsun, bu genç seyirciler, gördükleri karşısında mutlaka şaşkına dönüyor ve iğreniyorlar. Kendilerini bu hissin üstünde sanmalarına rağmen tiksinti duyuyorlar. Tüm açıklamalara rağmen öfke, haksızlığa tahammülsüzlük ve çaresizlik hissediyorlar. Çocuk için bir şey yapmak istiyorlar. Ama yapabilecekleri hiçbir şey yok. Keşke çocuğu o korkunç delikten çıkarıp gün ışığına kavuşturabilseler, temizleseler, karnını doyursalar, şefkat gösterseler, ne iyi olurdu. Doğru, iyi olurdu ama biliyorlar ki bunlar yapılırsa, o gün, o dakika, o saniyede Omelas'ın tüm refahı, güzelliği ve neşesi de kaybolacak, yok olacak. Kurallar böyle koyulmuş. Omelas'taki her bir yaşamın iyiliğini ve güzelliğini o biricik iyileşmeyle mübadele etmek; tek bir insanın mutlu olma ihtimaline karşılık binlerin mutluluğunu feda etmek; şehrin kapılarını suçluluğa açmak olurdu bu.

Kurallar açık ve kesin; çocuğa tek bir güzel söz söylemek bile yasak.

Çocuğu görüp bu korkunç paradoksa tanık olan gençlerin çoğu, yaşlı ya da yaşsız gözlerle ama öfkeli yüreklerle dönüyor evlerine. Haftalarca, yıllarca çıkmıyor akıllarından. Ama zaman geçtikçe, serbest bırakılsa bile çocuğun tam anlamıyla özgür olamayacağını kavramaya başlıyorlar; evet üşümeyecek, karnı doyacak, ufacık hazlar yaşayacak ama hepsi bu kadar. Gerçek neşeyi tadamayacak kadar düşkün ve aptal. O kadar uzun süre korkuyla yaşadı ki, ondan kurtulması için artık çok geç. Alışkanlıkları o kadar yabani ki, insanca bir muameleye artık cevap veremez. Öyle ki, onca zamandan sonra onu koruyan duvarlar, gözlerini saran karanlık, üstüne oturacağı dışkı olmadan yaşaması belki de daha zor. Gerçekliğin korkunç adaletini anlamaya başladıkça, zalim adaletsizlik için döktükleri yaşlar kuruyor. Yine de, yaşamlarındaki ihtişamın gerçek kaynağı belki de döktükleri bu yaşlar, yüreklerindeki öfke, cömertlik çabaları ve çaresizliklerini kabullenişleridir. Onların mutluluğu,

ruhsuz, sorumsuz bir mutluluk değil. Tıpkı o çocuk gibi özgür olmadıklarını biliyorlar. Merhameti tanıyorlar. Mimarilerini soylu, müziklerini görkemli, bilimlerini derin kılan o çocuğun varlığı ve onun var olduğunu bilmeleri. O çocuk yüzünden bu denli nazik davranıyorlar kendi çocuklarına. O zavallı çocuk karanlıkta ağlamasa, genç atlıların yazın ilk sabah güneşinde, tüm güzellikleriyle start çizgisinde buluştuğu sırada flütlü çocuğun o neşeli ezgiyi çalamayacağını biliyorlar.

Şimdi inanıyor musunuz onlara? Daha inanılır oldular, değil mi? Ama anlatacağım bir şey daha var ve buna inanması da bir hayli zor.

Çocuğu görmeye giden oğlanlarla kızların eve ağlayarak ya da öfkeyle dönmediği, daha doğrusu eve hiç dönmediği de oluyor sıklıkla. Bazen yetişkin bir adam ya da kadın bir-iki gün susuyor, hiç konuşmuyor, sonra evini terk ediyor. Bu insanlar sokağa çıkıyor, tek başlarına yürüyorlar yol boyunca. Yürüyorlar ve Omelas'ın güzel kapılarından geçip şehirden çıkıyorlar. Omelas'ın tarlaları boyunca yürümeye

devam ediyorlar. Her biri tek başına, oğlan ya da kız, erkek ya da kadın. Gece oluyor; kasabaların sokaklarından, sarı ışıklı evlerin arasından geçip tarlaların karanlığına dalıyorlar. Her biri tek başına, batıya gidiyorlar, kuzeye gidiyorlar, dağlara doğru gidiyorlar. Yürümeye devam ediyorlar. Omelas'ı terk ediyor, karanlığın kalbine ilerliyor ve geri dönmüyorlar. Gittikleri yer, çoğumuz için, düşlenmesi mutluluk şehrini düşlemekten bile zor bir yer. Tasvir edemem. Belki de yoktur öyle bir yer. Ama nereye gittiklerini biliyor gibiler, Omelas'ı bırakıp gidenler.

Omelas'ı Bırakıp Gidenler, bir toplumun ya da topluluğun refah ve mutluluğunun bir azınlığın acıları üzerinde yükseldiği tüm bir insanlık ve uygarlık tarihinin, yani dünün ve bugünün, dünümüzün ve bugünümüzün en estetik ve unutulmaz eleştirilerinden biridir. "Nasıl yaşamalı?" ve "Yönetimin ilkesi ne olmalı?" türünden yakıcı sorulara verdiği cevaplar ve pozitif önerileriyle değil, sadece zihnimizde canlandırdığı sorularla...

Okuyucusu üzerinde estetik ve ahlaki açıdan çarpıcı ve dönüştürücü etkiler yaratan; 1974 yılında en iyi kısa öykü dalında **Locus Ödülü**'ne aday gösterilen ve aynı yıl **Hugo Ödülü**'nü kazanan *Omelas'ı Bırakıp Gidenler*, Ayberk Erkay'ın usta işi çevirisi ve Eva Vázquez'in göz alıcı illüstrasyonlarıyla!

ISBN:978-625-98280-9-1

9 786259 828091

inka